

Лекція 6. Дитячий одяг. Історія.

1. Матеріальна культура і дитинство

На думку Е. Доманської,

- речі виконують функцію соціалізації,
- вони зміцнюють міжособистісні стосунки,
- беруть участь у творенні людської ідентичності на індивідуальному й колективному рівнях та маркують їхні зміни

У такому сенсі дитячі речі можуть багато сказати про своїх творців та власників у різні епохи.

К. Калверт стверджує, що до XVIII ст. було мало предметів, призначених спеціально для дітей

«Речі-атрибути» дитинства.

Колиска. Найпоширенішою і найбільш дитячою річчю була колиска. Вона не передбачала якихось альтернативних застосувань і до того ж від ранньомодерної доби до початку XX ст. не зазнала великих змін. Існували різні моделі колисок: підвісні та напольні

Візок

Вважається, що прототип сучасного дитячого візочка був створений художником, архітектором і ландшафтним дизайнером Вільямом Кентом у 1733 році на замовлення герцога Девонширського для його дітей.

До 1840-х дитячий візок став надзвичайно популярним. У XX ст. - візки стають зручнішими у користуванні.

У 1920 з'явилися сучасні візки, що були доступні для всіх родин. Вони також стали безпечнішими, у них появилися великі колеса, гальма, глибші дитячі сидіння, міцний каркас.

2. Одяг дитини як маркер дитинства

- Одяг розглядається дослідниками як маркер візуального і матеріального виокремлення дитинства
- До ранньомодерної доби одяг фактично не виступав маркером дитинства. На думку Ф. Ар'єса діти за Середньовіччя одягалися як «маленькі дорослі»

2.1 Сповивання

К. Калверт великий злам у відношенні до дітей побачила через практики сповивання й одяг. Аериканська дослідниця виокремила два етапи у баченні дитинства – «*випростана дитина*» та «*природна дитина*», умовна межа між якими проходила приблизно в середині XVIII ст. Калверт переконана, що сповивання зумовлене бажанням надати малюкові «правильної» форми, якнайшвидше витягнути його і випрямити. Це поєднувалося з відповідними діями повитух, котрі своїми маніпуляціями «виліплювали» дитяче тільце, формували й удосконалювали його.

Однак у США та окремих країнах Європи в останні десятиліття XVIII ст. вищі прошарки та середній клас відмовилися від сповивання (зокрема і під впливом європейських лікарів), прийнявши дитину природною, такою, якою вона народилася.

Ця теза стосується середнього класу. До того ж сама Калверт зауважує, що населення багатьох країн, у тому числі й Росії, повсюдно практикувало сповивання до XX ст.

З точки зору функціональності

- сповивання захищало дитя від холоду, а також
- допомагало мінімізувати зусилля щодо його догляду.

З іншого боку, була і потенційна шкода від сповивання. Це проблеми з кровообігом, перебування у мокрих і брудних пелюшках, здавлювання, задуха, рахіт, небезпека захлинутися тощо .

Прийнято вважати, що маля сповивали упродовж перших трьох-шести

місяців життя. Цей термін був дуже умовним і залежав від низки чинників, зокрема й від розпорядку життя матері, пори року (в холодні місяці дітей старалися пеленати), розвитку .

Одяг дітей Середньовіччя

- Не виокремлюється віковий статус
- Підкреслюється лише соціальний статус

Ранньомодерний час

Виникнення віково-гендерної стратифікації дитячого одягу в ранньомодерний час

Одяг хлопчиків

- З одного до 2-3-х років «сукня» зі стрічками (і слюнявчик)
- У три роки «стрічки знімають»
- З 3-х до 7-8 років –сукня з комірцем.
- З 7-8 років - чоловічий одяг

У дівчат етапи «дорослішання одягу» більш спрощені

- До 2-3-х років - плаття зі стрічками
- Надалі – схожі на жіночі плаття

Просвітництво

Просвітники акцентують на необхідності зручного, корисного для дітей одягу.

Одяг дітей у XIX ст.

- Концепт, який впливає на формування дитячого одягу: діти є в періоді святості, який дорослі покинули. Зростає захоплення дітьми.
- Перевага в одязі світлим кольорам. Але батьки ще не

намагаються за допомогою кольору позначити стать немовляти чи маленької дитини

- У дівчат з'являється «революційний» елемент одягу – панталони, які сприймаються спочатку суспільством досить критично, але згодом роблять їх життя більш зручним.

- Зміна довжини одягу, формування «дитячої» довжини.

- Розвиток спорту в кінці XIX ст. робить одяг дітей більш вільним.

- Поява «спрощених» дитячих силуетів

- Формуються окремі елементи підліткового одягу

Одяг дітей в українському традиційному суспільстві

- Маля сповивали упродовж перших трьох-шести місяців життя.

- Далі дитина отримувала вдяганку, котра свідчила про наступний етап її розвитку, – сорочечку або ж кошульку.

- З 7-ми років, з набуттям «церковної дієздатності», одягався дорослий одяг

Одяг дітей XX ст.

- З гуманізацією відношення до дитини одяг дітей стає все більш зручним.

- «Зрівняння» фасонів одягу дітей з різних прошарків суспільства

- Поява підліткового одягу.

- Вплив молодіжних протестних рухів на моду

Радянська дитяча мода.

- 1920-30-ті рр. - простота, акцент на спортивному стилі.

- 1950-ті поява романтичності, але : скромність, стриманість

- 1960-1970-ті - простота крою
- 1990-ті «шлях до свободи»